

XII. studentská konference

Semináře estetiky

Filozofické fakulty

Masarykovy univerzity

„Tradice a modernita: vertikály, horizonty“

28. listopadu 2025

místnost B2.41

Arna Nováka 1

Brno

PROGRAM KONFERENCE

ABSTRAKTY PŘÍSPĚVKŮ

Program konference

8:45–8:55 příchod účastníků

8:55 zahájení konference

Blok I: doktorští studenti

9:00 Adam Vrchlabský: *Estetično a péče v myšlení Yuriko Saito a Sallie McFague*

9:30 Dalimil Ševčík: *Koncepce trojí hudby jako základ boethiovské estetiky*

10:00 Zora Vajsová: *K proměnám liturgického oděvu katolického duchovenstva po Druhém vatikánském koncilu*

10:30–10:45 přestávka

Blok II: magisterští studenti

10:45 Jasmína Rampachová: *Prompt jako umění: originalita v éře umělé inteligence*

11:05 Zuzana Tesaříková: *Feng-liou jako základní estetická kategorie východní Asie*

11:25 Vojtěch Maloň: *Prolomit postmodernu modernou: případ radikálního realismu*

11:45 závěrečná diskuse

12:00 zakončení konference

Pozn.: Změna programu je vyhrazena.

Abstrakty příspěvků

Adam Vrchlabský: *Estetično a péče v myšlení Yuriko Saito a Sallie McFague*

Příspěvek nabídne srovnání myšlenek estetičky každodennosti Yuriko Saito a ekoteoložky Sallie McFague, jejichž díla se – navzdory oborové vzdálenosti – v řadě oblastí tematicky blíží. Primárním předmětem zájmu příspěvku bude vztah mezi estetickou zkušeností a zkušeností péče, o němž obě autorky hovoří. Pozornost bude přitom věnována jejich sdíleným inspiracím (Martin Buber, Iris Murdoch a feministická etika péče) a důrazům, ale i rozdílům v tom, jak s koncepty estetična a péče zacházejí. Příspěvek se zaměří na to, jak každá z teoretiček uvažuje o roli estetična v širších ekologických, sociálních či politických kontextech. S ohledem na Yuriko Saito představí její koncept „utváření světa“ (*world-making*) a se zřetelem k dílu Sallie McFague nastíní, jakým způsobem se uplatňuje estetická zkušenost ve spojitosti s autorčinou metaforickou teologií a konceptem re-mytologizace. Příspěvek se pokusí zhodnotit, jak se mohou zmiňované přístupy vzájemně obohatit, a nastíní možnosti dialogu mezi estetikou každodennosti a teologickou estetikou.

Dalimil Ševčík: *Koncepce trojí hudby jako základ boethiovské estetiky*

Příspěvek si klade za cíl představit Boethia jako autora relevantního pro oblast estetiky. Vzhledem k tomu, že Boethiův přínos dějinám myšlení bývá často marginalizován (Boethius jako pouhý „překladatel“ starořecké filozofické terminologie pro latinský středověk) anebo zjednodušován (v duchu přízviska „poslední Říman – první scholastik“), bude první část věnována polemice s těmito zažitými výkladovými předsudky. V části druhé bude představeno Boethiovo rozlišení tří druhů hudby (*musica mundana* – *musica humana* – *musica instrumentalis*), jak je nacházíme v první knize částečně dochovaného spisu *De institutione musica*. Ve třetí (poslední) části příspěvku bude cílem – i s přispěním dalších Boethiových textů, zejména *De consolatione philosophiae* – představit relevanci Boethiovy koncepce a jejích dílčích rozpracování nejen pro dějiny estetiky či estetiky hudby, ale také pro současné estetické myšlení. Závěr příspěvku se pokusí doložit, že pro Boethia je hudba nikoliv partikulárním fenoménem, nýbrž konceptem s nemalou explikační a explanační silou, který pokrývá rozmanité oblasti estetična a má svou relevanci pro porozumění estetickému objektu i estetickému prožitku.

Zora Vajsová: K proměnám liturgického oděvu katolického duchovenstva po Druhém vatikánském koncilu

Liturgický oděv katolického duchovenstva představuje, i přes své nepostradatelné postavení v rámci bohoslužby, v českém kontextu stále málo reflektované téma, a to jak v prostředí církevním, tak v oblasti umělecké a textilně-designérské tvorby. Příspěvek se zaměřuje na estetické a funkční proměny kněžského bohoslužebného roucha v souvislosti s Druhým vatikánským koncilem, jehož důraz na princip „vznešené jednoduchosti“ a podpora myšlenek liturgického hnutí přispěly k prosazení tzv. gotické kasule jako dominantního střihu a zároveň k ústupu některých umělecko-řemeslných technik a estetických forem. Pozornost bude věnována současné podobě liturgického oděvu v jeho hlavních typech a jejich materiálové, ikonografické i výtvarné kvalitě. Zohledněny budou rovněž otázky po vztahu duchovních k oděvu či k dostupnosti kvalitní tvorby nebo aktuální tendence v tvorbě parament, a to společně s napětím mezi estetikou a teologií, tradicí a modernitou, nadčasovostí a módností, liturgickou funkcí a uměleckým vyjádřením.

Jasmína Rampachová: Prompt jako umění: originalita v éře umělé inteligence

Umělá inteligence již pronikla do prostoru umělecké tvorby a proměňuje naše chápání toho, co vlastně považujeme za umění. Koncept originality se přesouvá z výsledku do samotného procesu – do fáze zadání, v níž se propojuje lidská imaginace s výpočetní pravděpodobností. Prompt se tak stává novou formou kreativní invence, v níž autor a algoritmus sdílejí roli tvůrce. Vyvstává však otázka: co dnes znamená být autorem, když tvorba probíhá skrze algoritmus, který nejen generuje, ale i modeluje naše estetická očekávání? Proč je pro nás při estetickém hodnocení často zásadní, zda je dílo výsledkem lidské práce nebo umělé inteligence? Estetická zkušenost se zde ukazuje spíše jako vztah než jako vlastnost samotného díla. Příspěvek zkoumá, zda může být stroj spoluhráčem v procesu estetického myšlení, nebo zda zůstává jen sofistikovaným imitátorem, a dále si klade otázku, jak „originalita bez vědomí“ redefinuje lidskou tvořivost, která se učí znovu chápat samu sebe v dialogu s technologií.

Zuzana Tesaříková: *Feng-liou jako základní estetická kategorie východní Asie*

Tématem příspěvku je *feng-liou* (風流) – základní estetická kategorie východní Asie. Jedná se o pojem, který pochází z Číny a znamená doslova „vanutí větru“. Byl poprvé zaznamenán v čínské literatuře již v období dynastie Chan (206 př. n. l. – 220 n.l.) a patří k historicky nejstarším estetickým kategoriím. *Feng-liou* se nejprve používalo metaforicky pro vyjádření nepředvídatelnosti lidské existence, poté se jeho význam značně zkomplikoval dalšími úrovněmi metafory vzniklými v následujícím miléniu; jedná se tedy o polysémní pojem. *Feng-liou* se díky mezikulturní výměně dostalo do Koreje a Japonska, kde bylo zintegrováno do místních nábožensko-filozofických hodnot, a vznikly tak jeho dvě odnože: *pchungnju* v Koreji a *fúrjú* v Japonsku. Ačkoliv z *feng-liou* vycházejí známé východoasijské koncepty jako například *wabi-sabi* a *han*, anebo styly poezie, malby, architektury, tance, hudby atd., stále se jedná o málo pojednávané téma, zvláště v evropském prostředí.

Vojtěch Maloň: *Prolomit postmodernu modernou: případ radikálního realismu*

Příspěvek vychází z filozofie kultury Michaela Hausera, rozvinuté v knihách *Cesty z postmodernismu. Filozofická reflexe doby přechodu* (2012) a *Doba přechodu. Tranzitivní ontologie a dílo Alaina Badioua* (2021). Hauser interpretuje současnou kulturní situaci jako „dobu přechodu“ – období, v němž se vyčerpal dosud dominantní postmodernismus, avšak nové kulturní paradigma se dosud neustavilo. Jako jeden z nadějných přístupů v umělecké praxi se od přelomu 20. a 21. století objevuje remodernismus, který v českém prostředí našel své vyústění ve vzniku nového uměleckého směru v podobě radikálního realismu (manifest 2016). Manifest formuluje vizi angažovaného umění, jež odmítá hegemonní postmoderní výtvarné strategie (konceptualismus, intermedialita aj.) a obrací se k tradici realistické malby inspirované sovětským uměním období tání. Snaží se být syntézou socialistického realismu a meziválečných avantgard. Příspěvek zkoumá, zda tento „remodernistický krok zpět“ může představovat naději na skutečnou estetickou i společenskou změnu a prolomení současného kulturního *statu quo*, nebo zda naopak pouze reprodukuje nostalgii po modernistické jistotě.